

Prema zalasku Sunca: odnosi, sukobi i sporazumi o preseljenju predsjednika SAD-a Andrewa Jacksona i indijanskih naroda istočno od Mississippija

Mlade Sjedinjene Američke Države vodile su niz ratova protiv indijanskog stanovništva istočno od rijeke Mississippi, a još su više s njima potpisivale različite sporazume o miru i preseljenju na zapad zemlje. General iz savezne države Tennessee, Andrew Jackson, svojim je odlučnim i smionim vojnim pohodima protiv indijanskog stanovništva SAD-u priskrbio milijune rali zemlje. Kada je 1828. godine izabran za predsjednika SAD-a, Jackson je velike napore uložio u nastavak politike ekspanzionizma te je brojnim legalnim i ilegalnim sredstvima prisiljavao odlazak indijanskog stanovništva na zapad zemlje. Akt o preseljenju iz 1830. godine, prepuštanje jurisdikcije nad Indijancima saveznom državama te sustavna opresija dovela je do odlaska pet civiliziranih indijanskih naroda prema zapadu SAD-a.

Nakon što su Sjedinjene Američke Države na svome tlu u dva rata vođena protiv Velike Britanije (Rat za nezavisnost i Američko-engleski rat 1812.-1815.) izvojevale pobjedu i učvrstile svoju vlast, među američkim političarima osnažila je ideja o ekspanzionizmu SAD-a na područja indijanskih plemena. Konstantni rast stanovništva, pojava novih tehnologija i početak masovne industrijalizacije gospodarstva u SAD-u zahtijevao je od federalnih vlasti nove prostore za naseljavanje potrebnog radnog stanovništva i iskorištavanje novih prirodnih resursa. U prvoj polovici 19. stoljeća ta će se prijeko potrebna zemlja pronaći na prostorima obitavanja istočnih američkih starosjedilaca koji će prevarama i nasiljem biti primorani da napuste svoje domove i nastave život na surovom američkom zapadu. Jedan je čovjek svojim postupcima i voljom da se to ostvari prednjačio ispred svih tadašnjih američkih političara. On je Andrew Jackson, 7. predsjednik SAD-a.

Veliki Otac Jackson i crvena djeca SAD-a

Godine 1812. SAD je prisiljen voditi rat na svojem tlu protiv Velike Britanije, ali i protiv ponekih indijanskih

plemena koja su se priključila engleskoj vojsci u nadi da će tako povratiti izgublenu zemlju koju je SAD godinu ranije sebi priskrbio ili barem zadržati već onu postojeću od oduzimanja. Pred 5 tisuća Indijanaca, na obali rijeke Tallapoosa u Alabami 1811. godine razgnjevljeni poglavica naroda Shawnee Tecumseh osudio je pripajanje nekoliko milijuna rali indijanske zemlje SAD-u: „Neka bijela rasa propadne. Oni otimaju vašu zemlju; oni kvare vaše žene, gaze po pepelu vaših mrtvih! Neka odu onamo odakle su došli, slijedeći krvavi trag, njih se mora otjerati“ (Zinn, 2012: 150). Kao i većina budućih ustupanja indijanske zemlje SAD-u, i ovo je ustupanje iz 1811. godine legitimizirano voljom manjine indijanskog naroda koji je uz neke zajamčene financijske bonuse i privilegije na štetu većine prodao zemlju cijeloga naroda. Suočeni s takvim postupcima nekih svojih poglavica i vlade SAD-a, indijanski narodi istočno od rijeke Mississippi početkom Englesko-američkoga rata 1812. godine nalaze se u dilemi. Treba li ostati vjeran vladi SAD-a koja pokazuje znakove ekspanzionizma prema njihovoj zemlji ili pokušati dogovoriti nove, povoljnije odnose s Velikom Britanijom? Iako je većina Indijanaca zauzela status quo tijekom rata, na prostoru saveznih država Alabame, Georgije i Mississippija među Indijancima naroda Creek formiraju se dva tabora: proamerički i antiamerički (Brandon, 1974: 217).

Ubrzo je sukob interesa prerastao u otvoreni rat, a prvi veći vojni potez povukao je antiamerički tabor koji je zajedno s Britancima u kolovozu 1813. godine napao američku utvrdu Mims. Zatečena pijana policija utvrde uhvaćena je nespremna te su antiameričke snage pobile oko 350 ljudi, a napad je predvodio poglavica Weatherford. Nedugo zatim poglavica Creeka u proameričkom taboru William MacIntosh sa svojim ratnicima masakrira 200 pripadnika protivničkog Creek tabora (Richter, 2001: 232). Narod Creek kao da je zaboravio riječi poglavice Tecumseha nekoliko godina ranije: „Način, i to jedini način da se obuzda i zaustavi ovo zlo, za sve crvene ljude jest da se ujedine u traženju općeg i jednakog prava na

zemlju..." (Zinn, 2012: 150). U jeku snažne borbe oba Creek tabora svoje usluge vladi SAD-a dobrovoljno stavlja čovjek po imenu Andrew Jackson, političar i general iz savezne države Tennessee. Odnose i način poslovanja s indijanskim narodima, kao i karakter nepokolebljivog zagovornika ekspanzionizma SAD-a, Jackson je oblikovao tijekom ratova protiv Indijanaca (ali i s njima) u kojima je aktivno sudjelovao. Veliku pobjedu i slavu Jackson je stekao nad „Crvenim štapovima“¹ 1814. godine kod Horseshoe Benda u Alabami. Tamo su se Crveni štapovi pod vodstvom poglavice Menewe (ind. Hothlepoya = Ludi ratni lovac) suprotstavili Jacksonu i MacIntoshu kod rijeke Tallaposse. Svega 900 Crvenih štapova stajalo je nasuprot nekoliko stotina pripadnika policije iz Tennesseeja, nekoliko stotina proameričkih Creekova (MacIntosh), 600 pripadnika Cherokeeja te skoro 2000 pripadnika raznih indijanskih plemena. Nakon bitke preživjelo je svega 70 Crvenih štapova, uključujući i Menewe, a manje od 100 pripadnika policije i proameričkih Indijanaca poginulo je. Ovakvu veliku pobjedu Jacksonu je omogućilo oko tisuću Indijanaca koji su potihom plivajući rijekom prišli Crvenim štapovima iza leđa i izveli uspješni prepad.¹

Ubrzo nakon bitke sva imovina i zemlja poraženih Crvenih štapova pripala je bijelcima, odnosno Jacksonu i njegovoj miliciji, a svojim saveznicima Indijancima nisu ništa prepustili, iako bez njih bitka ne bi završila brzo i bez većih žrtava za Jacksona (Brandon, 1974: 217-218). Naprotiv, bez odobrenja predsjednika Jamesa Madisona Jackson je 1814. godine u Fort Jacksonu sklopio mir s Creek Indijancima kojim je SAD-u priskrbio 22 milijuna rali Creek zemlje (Richter, 2001: 232). Mir je obuhvatio i zemlju savezničkih Creek Indijanaca, a kada su oni zatražili objašnjenje od Jacksona dobili su sljedeći odgovor: „Slušaj...Veliki bi Duh opravdao Sjedinjene Američke Države da su uzele i svu zemlju tvojemu narodu...Slušaj – istina je, veliko vijeće poglavica i ratnika naroda Creek nije uvažavalo moć Sjedinjenih Američkih Država – mislili su da smo beznačajna nacija – da će nas nadjačati Britanci... Mi u takvim slučajevima iscrpljujemo svoje neprijatelje kako bismo ih priveli pameti“ (Zinn, 2012: 151).

U zimu 1815. godine Jackson je izvojevao veliku pobjedu kod New Orleansa i postao nacionalnim junakom, jer je dodatno učvrstio položaj SAD-a koji je nedugo zatim prisilio englesku vojsku na odlazak iz zemlje, a već u srpnju 1817. godine Jackson, guverner Tennesseeja Joseph McMinn i general David Meriwether udaraju temelje službene politike preseljenja indijanskih naroda na zapad SAD-a potpisivanjem prvog sporazuma o preseljenju s

1 Ova izrazito militaristička skupina antiameričkog tabora naroda Creek prozvana je Crvenim štapovima jer su koristili crveno obojane štapove tijekom borbi. Crvena boja za njih predstavlja boju rata, pobjede i snage.

Andrew Jackson

narodom Cherokee. Narod Cherokee zamijenio je svoju zemlju u saveznom državi Georgiji, Tennesseeu i Sjevernoj Karolini za zemlju u državi Arkansas koja se nalazila zapadno od rijeke Mississippi (Tiro, 2015: 47). Bio je to samo početak niza sporazuma o preseljenju indijanskih naroda na zapad SAD-a, a već tri godine kasnije, 1820., nakon rata sa plemenom Semiola na Floridi Jackson potpisuje novi sporazum. Taj je sporazum u teritorijalni sastav SAD-a uključio područja bogata pamukom, odnosno tzv. crni pojas. Godine su prolazile, a sve je više indijanskih naroda odlučilo napustiti svoje domove, no kulminacija potpisanih sporazuma o preseljenju Indijanaca na zapad zemlje dogodit će se za mandata predsjednika SAD-a Andrewa Jacksona. Kao i prije predsjedničke funkcije Jackson će se paternalistički odnositi prema Indijancima, prihvatit će ulogu njihova Velikoga bijelog oca koji će ih štiti od prodiranja bijelaca na njihovu zemlju šaljući ih u daleku „sigurnost“ prema zapadu (Richter, 2001: 232).

De nobis sine nobis: Indijanski akt o preseljenju

Ulaskom u 19. stoljeće SAD je ušao u razdoblje intenzivnog razvoja svojeg gospodarstva, gradnje željeznica, gradova, poboljšanja prehrambenih i zdravstvenih uvjeta svojih građana te je shodno tome ostvario visoki natalitetni prirast. U samo prvoj polovici 19. stoljeća pučanstvo SAD-a povećalo se za više od četiri puta, s 5.3 milijuna na 23.1 milijun stanovnika. Godine 1820. zapadno od Apalačkog gorja živi 1.25 milijuna stanovnika, a samo 40 godina nakon 1860. godine taj je broj narastao na čak 16 milijuna stanovnika (Velika ilustrirana povijest svijeta, 1974 : 6507). Pojavom novih industrijskih grana i potrebe za što bržim prijevozom resursa, radnika i robe do industrijskih postrojenja izgradnja kvalitetne i povezane

željezničke mreže postaje jedan od prioriteta svih federalnih vlada SAD-a u 19. stoljeću. Koliko je federalna vlada ulagala u proces izgradnje željeznica govori podatak da je 1830. godine u SAD-u izgrađeno svega 35 kilometara željezničke mreže, a 10 godina kasnije, 1840. godine, SAD je imao željezničku mrežu dugačku nevjerojatnih 4500 kilometara (Velika ilustrirana povijest svijeta, 1974: 6521). Ostvarenje ovakvih visokih razina modernizacije američkog društva ne bi bilo moguće bez korištenja novih izvora resursa i zemlje.

Novi američki predsjednik Andrew Jackson odlučio je potrebnu zemlju pronaći na prostorima pet civiliziranih indijanskih naroda² koji su se nalazili istočno od rijeke Mississippi. Uvjerivši u srpnju 1830. godine Kongres o nužnosti donošenja akta koji bi onim indijanskim narodima koji žele otići na zapad omogućio transparente i humane uvjete preseljenja, usvojen je Akt o preseljenju. Ipak, mnogi su američki političari već bili upoznati s brojnim potpisanim nepravednim sporazumima o preseljenju i nehumanim tretmanom federalne vlade prema Indijancima koji su ih potpisali. Akt je na izglasavanju prošao s vrlo tijesnom razlikom, sa 102 glasa za i 97 protiv. Od 75 južnih kongresmena njih 60 glasalo je za akt, dok su sjeverni kongresmeni većinom glasovali protiv. Indijanski akt o preseljenju, iako se na papiru činio humanim i pogodnim za Indijance i takav je mogao biti proveden u djelo, pod Jacksonovim mandatom postao je opravdanjem za nasilno premještanje indijanskih naroda. Naime, on nije zabranio uporabu svih metoda zastrašivanja, prevara, manipulacije i ubojstava da bi se indijansko stanovništvo natjeralo da potpiše sporazum o preseljenju. U narednim godinama svi amandmani izneseni u Kongresu za ostvarivanje bolje zaštite Indijanaca i njihove zemlje od federalne vlade nisu uspjeli prikupiti dovoljan broj glasova. Jackson je redovito suzbijao utjecaj političara koji su se zalagali za takve amandmane, a indijanske agente za koje je smatrao da nedovoljno prisiljavaju Indijance na potpisivanje sporazuma otpuštao je iz službe (Cave, 2003: 1330-1337)².

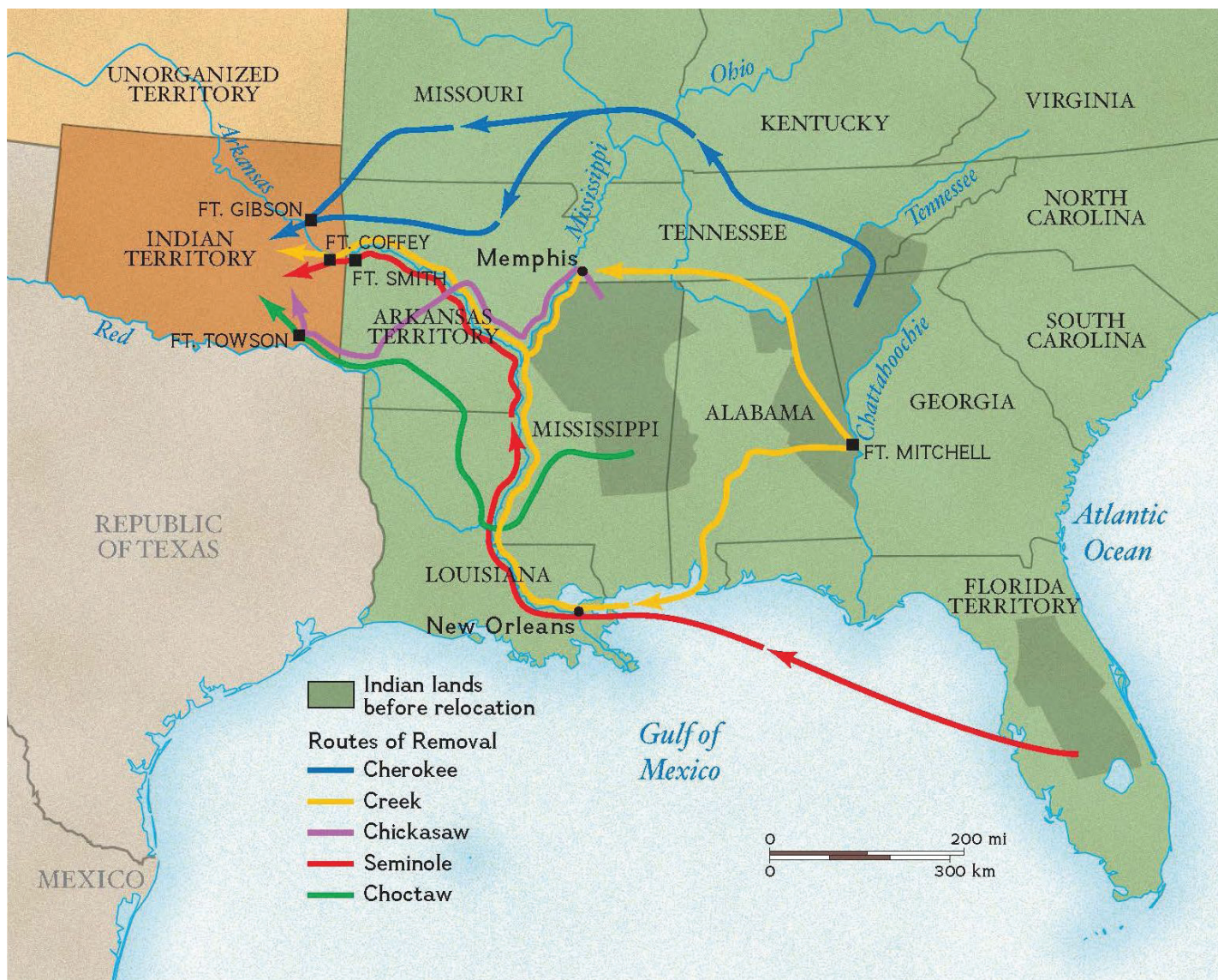
Iste godine kada je izglasan Akt o preseljenju Jackson je američkim političarima u dokumentu sudbinskog naziva za Indijance, *Očita sudbina*, pokušao objasniti i opravdati nužnost njihovoga preseljenja na zapad SAD-a: „Koji bi mudar čovjek mogao poželjeti zemlju prekrivenu šumama s nekoliko tisuća divljaka u odnosu na našu prostranu republiku s mnoštvom gradića, gradova i naprednih farmi (...), u kojoj živi više od 12 milijuna sretnih i blagoslovljenih

ljudi u slobodi civilizacije i vjere“ (Povijest 14, 2008: 549). Vrlo je često Jackson isticao svoje navodno veliko prijateljstvo i empatiju prema indijanskim narodima pred kongresmenima pa je tako jednom prilikom u Kongresu ustvrdio: „Prema urođenicima ove zemlje nitko ne može izražavati jače prijateljske osjećaje od mene...“. Potom je zaključio: „Valovi stanovništva i civilizacije valjaju se prema zapadu i mi smo sada nakanili poštenom razmjenom doći do zemlje koju nastanjuju crveni ljudi s juga i zapada...“ No indijanski narodi nisu željeli otići sa svoje zemlje, oni su se željeli prilagoditi bjelačkom, američkom načinu života i tako živjeti u skladu sa svojim susjedima. Unatoč tome, nakon izglasavanja Akta o preseljenju postali su svakodnevna meta organiziranog pritiska svojih bijelih susjeda. Sudbina Indijanaca određena je bez njih, a zapisana je u Aktu o preseljenju koji je u skladu sa svojim interesima tumačio Jackson (Zinn, 2012: 164).

Divide et impera zakonima i viskijem

Uvidjevši povoljne političke prilike nastale nakon stupanja na snagu Akta o indijanskom preseljenju, vlasti saveznih država Georgije, Alabame i Missisippija donose niz zakona kojima zakonsku jurisdikciju proširuju, odnosno primjenjuju na indijansko stanovništvo. Donošenje takvih zakona bio je pravni presedan, jer je Zakonom o trgovini i odnošenju s Indijancima iz 1802. godine dogovoreno da bez prethodnoga sporazuma s Indijancima vlasti SAD-a ne smiju nad njihovim područjima vršiti nikakva ustupanja zemljišta, niti nad njima vršiti svoje zakone. No predsjednik Jackson zanemario je taj zakon s opravdanjem da federalna vlada ne može kontrolirati postupke saveznih država te je Indijancima savjetovao da se pridržavaju propisanih zakona. Iako je na temelju zakona iz 1802. godine mogao suspendirati proširivanje zakonske jurisdikcije na Indijance navedenih saveznih država, predsjednik Jackson nije ništa poduzeo. Ubrzo su Indijanci saveznih država Georgije, Alabame i Missisippija postali pravni subjekti, no zabranjeno im je vođenje parnica na sudovima. Indijanac je bilo tko mogao optužiti za bilo što i pokrenuti parnicu na sudu, ali Indijanac nije mogao pokrenuti parnicu ni protiv koga. Uvijek tužen, a nikad tužitelj on je sveden na bespomoćnoga građanina drugoga reda u SAD-u. Zakoni su se dotaknuli i najvažnijeg tijela Indijanaca - plemena koje je poništeno kao pravni entitet. Tako su poglavice izgubile svoje ovlasti nad Indijancima, a svako njihovo okupljanje bilo je strogo zabranjeno. Indijanac je morao služiti kao pripadnik policije, no tamo je uvijek bio meta psihičkog, a ponekad i tjelesnog nasilja. Vjerojatno najparadoksalniji zakon bio je onaj koji je Indijancu zabranio glasačko pravo, dok je on istovremeno morao biti porezni obveznik. Ipak,

² Pet civiliziranih indijanskih naroda su Cherokee, Creek, Chickasaw, Semiole i Choctaw, a pridjev civilizirani označava njihove civilizacijske dosege u pokušaju modernizacije svojih naroda po uzoru na tadašnje američko društvo. Imali su vlastita vijeća, škole, hramove, obrte, trgovine, te su čak imali i vlastite novine i Ustav.

Rute preseljenja 70 tisuća Indijanaca

najbolniji zakon za Indijance stavio je njihovu zemlju pod državnu lutriju te je ona kao takva mogla biti prodana bilo kome (Zinn, 2012: 156).

S druge strane, ovi su zakoni dopustili bijelcima da slobodno ulaze na indijanski teritorij, što su oni odmah iskoristili i počeli zadirati u svakodnevni indijanski život. Prvo su na indijansku zemlju dolazili divlji naseljenici i lovci, a potom plantažeri, mali farmeri, trgovci i obrtnici. Na kraju su dolazili oni najgori za Indijance, špekulanti zemljištem koji su prevarama dobivali njihovu zemlju (Velika ilustrirana povijest svijeta, 1974: 6514). Uz sve ove društvene skupine dolazili su i prodavači alkohola, najčešće viskija. Dolazak često vrlo jeftinoga, a ponekad i besplatnoga alkohola među Indijance označava početak raspada ustanovljenih indijanskih vrijednosti u plemenu. Metabolizmom vrlo neotpornim na opojnost alkoholnih pića Indijanci su gotovo uvijek završavali pijani i na podu,

nesposobni za rad ili u nekim slučajevima mrtvi. Ovaj Indijancima do tada nepoznat, moderni američki način života nije im urođen te su stoga često, pokušavajući ga živjeti, iskusili samo njegove negativne posljedice. Povećana su fizička nasilja Indijanca protiv Indijanaca, zabilježena su nasilja nad ženama i nepoštovanje starijih pripadnika zajednice, nesklonost poslu i pojava ljenčarenja (Brandon, 1974: 221). Crni sokol, indijanski poglavica, izrazio je mišljenje o odnosima svojih sunarodnjaka i bijeloga čovjeka: „Indijanci nisu podmukli. Bijeli čovjek govori ružno o Indijancu i gleda ga prezirno. No Indijanac ne govori laži. Indijanci ne krađu. Indijanac koji je loš kao bijeli ljudi ne bi mogao živjeti s našim narodom; njega bi se ubilo i bacilo za hranu vukovima. Bijeli su ljudi loši učitelji; sa sobom nose pogrešne knjige i loše rade; smiju se u lice jadnom Indijancu kako bi ga prevarili; rukuju se s njima kako bi stekli njihovo povjerenje, kako bi ih opili, prevarili

i obeščastili žene... Zatrovali su nas svojim dodirom. Nismo bili sigurni. Živjeli smo u opasnosti. Postajali smo nalik njima, licemjeri i lažovi, prijetvorne lijene dangube koje samo govore i ništa ne rade..." (Zinn, 2012: 154).

Većina Indijanaca navedenih saveznih država prihvatila je nametnute zakone te su pokušali živjeti u skladu s njima. Manji dio Indijanaca odbacio je te zakone kao neprimjerene Indijancu te su pokušali zadržati svoj prijašnji način života. Zbog suprotstavljenih stavova o zakonima dolazilo je ponekad i do ubojstava među Indijancima. Kako bi izbjegli kazne i potvrdili da žele poštovati zakone države u kojoj žive, Indijanci su vodili farme, obrte, trgovinu te su plaćali porez. No pritisak bijelaca s vremenom je postao nepodnošljiv. Indijanci koji nisu poštovali zakone premlaćivani su, a njihove obitelji uznemiravane. Vrlo čest prizor, koji je pokazivao svu nemoć i beznačajnost Indijanaca naspram bijelaca, odvijao se kada bi bijeli bračni par ili pripadnik neke bijele obitelji došao pred dom Indijanca i prstom uperio u njega, raspravljajući o budućim planovima uređenja zemljišta. Za Indijanca vlasnika toga doma značilo je to da su njegov dom i zemlja već prodani bijelcima ispred njegova kućnog praga i da je samo pitanje vremena kada će njega i njegovu obitelj netko silom zakona ili nasiljem istjerati iz doma. Indijanci su pokušali zaštitu pronaći od predsjednika SAD-a, njihovoga Velikog Oca Jacksona. No on je uvijek ponavljao da je nemoćan te da niži državni službenici vrše teror i da bi njima bilo najbolje da, ukoliko ne mogu podnijeti tretman savezne države, iz te države odu. Takav stav nemoći i „prijateljskog“ savjetovanja postao je već službena politika predsjednika Jacksona prema zahtjevima ugnjetavanih Indijanaca. Prilike u saveznim državama Georgiji, Alabami i Missisippiju išle su putem koji je sigurno odgovarao Jacksonovim interesima (Cave, 2003: 1337-1340).

Ipak, Jacksonova tvrdnja da ne može utjecati na unutarnju politiku saveznih država pokazala se neutemeljenom 1832. godine. Te je godine savezna država Južna Karolina odbila prihvatiti zakon federalne vlade SAD-a o prihvaćanju visokih carinskih pristojbi, jer je smatrala da su pristojbe previsoke, a time i ugrožena njezina trgovina. U glavnom gradu Charlestownu ljudi su se okupili oko političara Johna C. Calhouna i oštro osudili namjeru federalne vlade. Iako je godinu ranije tvrdio da ne može utjecati na unutarnju politiku saveznih država Alabame, Georgije i Missisippija oko indijanskog pitanja, sada je bijesni Jackson tražio dopuštenje Kongresa da mu omogući vojnu intervenciju na Južnu Karolinu kako bi silom uveo zakon. Do vojne intervencije nije došlo, no kriza s visokim carinskim pristojbama pokazala je da Jackson ima ovlasti i političke volje nametnuti zakon jednoj saveznoj državi, ali je potpuno nemoćan u suspendiranju ilegalnih

zakona Alabame, Georgije i Missisippija oko indijanskog pitanja. Posljedice vođenja takve politike izrazile su se u brojnim sporazumima o preseljenju Indijanaca. Godine 1831. 4000 pripadnika Choctawa kojima je dozlogrdio život u Missisippiju krenulo je u jednosmjerni put prema zapadu SAD-a, a nekoliko tisuća Chickasawa slijedili su njihov primjer nekoliko godina kasnije (Brandon, 1974: 222-228). Jedan američki bojnici koji je pregovarao o preseljenju s Choctawima i Chickasawima dobio je sljedeću uputu od predsjednika Jacksona: „Reci mojoj crvenoj Choctaw djeci i Chickasaw djeci da poslušaju – moja bijela djeca iz Missisippija proširila su svoj zakon na njihovu zemlju... Ondje gdje se sada oni nalaze, reci im, njihov otac ne može spriječiti da budu podložni zakonima države Missisippi... Reci poglavcima i ratnicima da sam ja njihov prijatelj, da želim postupiti kao njihov prijatelj, ali da oni moraju, preseljenjem preko granica država Missisippi i Alabama i naseljavanjem na zemlje koju im ja ponudim... koju će posjedovati dokle trava raste ili voda teče. Ja štitim i štitiću ih i biti njihov prijatelj i otac.“ Sve poruke upućene svojoj crvenoj djeci, Jackson je formulirao na ovakav način. No jedan Indijanski narod pružit će najviše otpora od svih ostalih i najdulje se zadržati na svojoj zemlji. To je narod Cherokeeja (Zinn: 2012: 157).

Narod Cherokeeja protiv države Georgije

Kao i ostali indijanski narodi, Cherokeeji su se pokušali oduprijeti pritiscima saveznih država i ostati na svojoj zemlji. No 1829. godine u sjevernoj Georgiji otkrivena su bogata nalazišta zlata te su mnogi bijelci pokušali iskušati svoju sreću i obogatiti se preko noći. Problem je bio što su se nalazišta zlata nalazila na zemlji Cherokeeja koju je od upada bijelih uljeza štitio zakon iz 1802. godine. Nakon što je Georgija proširila zakonsku jurisdikciju na zemlju Cherokeeja, a predsjednik Jackson zanemario kršenje zakona iz 1802. godine, masa bijelih kopača zlata nahrupila je na zemlju Cherokeeja. Kolcima i konopcima parcelizirali su zemlju Cherokeeja označavajući pronađena i potencijalna nalazišta zlata. Bijelci su se bogatili zlatom koje se nalazilo na zemlji Cherokeeja, dok je istovremeno Cherokeejima bilo zabranjeno iskopavanje zlata na vlastitoj zemlji. Uzalud su protestirali Cherokeeji i njihovi prijatelji da vlasti spriječe nezakonito iskopavanje zlata. Tada im je poslanik predsjednika Jacksona već poznatim tonom odgovorio da se, ako ne mogu podnijeti tretman savezne države, presele na zapad SAD-a. Na ponudu o preseljenju Cherokeeji su odgovorili: „Svjesni smo da neke osobe pretpostavljaju da će nama ići u prilog to što ćemo se preseliti iza Missisippija. Mi mislimo drugačije. Naš narod općenito misli drugačije... Želimo ostati na zemlji

svojih otaca. Imamo savršeno i izvorno pravo ostati na zemlji bez prekida i uznemiravanja. Sporazumi sklopljeni s nama i zakoni Sjedinjenih Američkih Država doneseni za provođenje sporazuma jamče naš stalni boravak i naše povlastice te su osiguranje protiv uljeza. Naš je jedini zahtjev da se ti sporazumi ispune i da se ti zakoni provode..." (Zinn, 2012: 163-164).

Cherokeji su se nastojali prilagoditi bjelačkom načinu života i tako smanjiti razliku između njih i bijelaca. Godine 1828. napisali su vlastiti Ustav i pokrenuli prve indijanske novine na svijetu, Cherokee Phoenix (Dwyer, 2014: 33-34). Najveću pozornost Cherokeeji su ostvarili 1831. godine kada su uz pomoć odvjetnika Williama Wirta pokrenuli sudski postupak protiv države Georgije. U slučaju Narod Cherokeeja protiv države Georgije Wirt se zalagao za nepovredljivost zemlje Cherokeeja od zakona države Georgije, odnosno tražio je da država Georgija poštuje potpisane sporazume s Cherokeejima, koji su jasno određivali da se nad njihovom zemljom ne smije provoditi bilo kakva jurisdikcija savezne vlade. Na opće iznenađenje i veselje Indijanaca diljem SAD-a, u ožujku 1831. godine sudac John Marshall proglasio je da je zemlja Cherokeeja sastavni dio SAD-a i da Cherokeeji potpadaju pod suverenitet Georgije, no da oni nisu njezini pravni subjekti, odnosno nad njima ne može biti provedena bilo kakva jurisdikcija savezne vlade. Ova je odluka tako poništila zakonsku jurisdikciju države Georgije nad Cherokeejima, ali Jackson je napravio ono što je i inače radio kada su u pitanju bili Indijanci. On nije napravio ništa, odnosno nije potvrdio odluku suda, već ju je zanemario. Kao i sa zanemarivanjem zakona koji su kršili ugovor iz 1802. godine i zanemarivanje ove odluke išlo je na štetu Indijanaca jer odluka suda tako nije priznata. Nakon donošenja ove odluke na udaru su se našli i bijelci koji su na bilo koji način pomagali Indijancima. Tako je uhićeno 11 misionara koji su se zalagali za poštivanje prava Cherokeeja, a dvojicu njih sud je osudio na 4 godine

Jedan od indijanskih rezervata

teškoga rada. Bili su to misionari Sam Worcester i Elizur Butler. No nakon žalbe Vrhovnom sudu u Georgiji, u slučaju Worcester protiv države Georgije, obojica su pušteni na slobodu, jer je sud utvrdio da je Georgija prekršila zakon iz 1802. godine s Cherokeejima, a time i prava Worcestera i Butlera koji su im pomagali. Međutim, među samim Cherokeejima pojavila se skupina koja je željela sklopiti što povoljniji sporazum o preseljenju sa SAD-om i otići na zapad. Bila je to tzv. Treća strana (Remini, 2001: 48-51).

Treću stranu vodili su John Ridge i Elias Boudinot, bogati i obrazovani Cherokeeji koji su shvatili da je samo pitanje vremena kada će njihov narod morati krenuti prema zapadu te su stoga željeli ostvariti što povoljnije uvjete preseljenja. U nekoliko su navrata otišli do predsjednika Jacksona i pokušali dogovoriti povoljne uvjete preseljenja, no Jackson je uporno ponavljao da su on i federalna vlada SAD-a nemoćni oko unutarnjeg problema pojedinih saveznih država. Naravno, na kraju im je prijateljski savjetovao da odu na zapad kako bi izbjegli

nepravdu s kojom se suočavaju u svojoj državi. Ostali Cherokeeji saznali su za pokušaje organiziranja preseljenja Ridgea i Boudinota te su oni i njihove obitelji ubrzo ubijeni noževima i tomahawkima. Iako su se godinama odupirali preseljenju, delegacija naroda Cherokeeja u ime cijeloga naroda potpisala je u prosincu 1835. u Novoj Echoti u Georgiji sporazum o preseljenju. Delegacija je predstavljala volju oko tisuću Cherokeeja, dok je cijeli narod brojio oko 16 tisuća pripadnika. Sporazum je jedva dočekao Jackson koji ga je odmah potvrdio, iako on nije predstavljao volju većine naroda Cherokeeja. Tri godine od sporazuma počeo je jedno od najpogubnijih i najtužnijih preseljenja jednog Indijanskog naroda na zapad SAD-a (Remini, 2001: 48-53).

Nunna daul Isunyi

Predsjednički mandat Andrewa Jacksona završio je u ožujku 1837. godine, no sporazumi doneseni za njegovoga mandata još su čekali svoje provođenje. Ostavština njegove administracije bio je i sporazum o preseljenju s Cherokeejima iz 1835. godine. Novi predsjednik SAD-a Martin Van Buren 1838. godine odlučio je aktivirati odredbe sporazuma s Cherokeejima. Ralph Waldo Emerson poslao je pismo predsjedniku Van Burenu u kojem ga podsjeća da sporazum iz 1835. godine nije legitiman. U pismu kaže: „Ljudska duša, pravednost, milost koja je srce srca svih ljudi, od Mainea do Georgije, zazire od ovoga što se radi... izbija zločin koji svojom veličinom zamućuje naše shvaćanje, zločin koji uistinu i nas i Cherokee Indijance lišava zemlje jer kako bismo još mogli nazvati urotu naše vlade koja bi trebala pogoditi te jadne Indijance... a ime ove nacije, koja je dosad bilo umilan predznak religije i slobode, zasmrdjet će svijetu“. Bez obzira na upozoravanja o ilegalnosti sporazuma, Van Buren je poslao pet pukovnija redovne vojske i 4 tisuće policajaca da, ako je potrebno, silom provedu preseljenje Cherokeeja na zapad (Zinn, 2012: 171). Jednom je prigodom Jacksonov ministar rata Lewis Cass komentirao potpisane sporazume SAD-a i Indijanaca: „Ako Indijanci potpišu loš ugovor, mogu kriviti samo sebe“ (Cave, 2003: 1343). Osjećaj nemoći, poniženja i nepravde kakav su mogli stjeći Cherokeeji prilikom upada američke vojske na njihovu zemlju, već je nekoliko godina ranije iskusio i pripadnik naroda Creek Šarena Zmija, star više od 100 godina: „Braćo! Slušao sam mnoge govore našeg Velikog Bijelog Oca. Kada je prvi put došao preko prostranih bijelih voda, bio je samo mali čovjek... vrlo mali... Međutim kada se bijeli čovjek ugrijao pred vatrom Indijanaca i kad se nahranio njihovom kukuruznom krupom, postao je vrlo velik... Tada je on postao naš Veliki Otac. Volio je svoju crvenu djecu pa je rekao: Pođite malo dalje, da ne bih nagazio na tebe... Braćo, slušao sam mnoge

govore našega Velikog Oca. Ali oni su uvijek započinjali i završavali onako – Pođite malo dalje, preblizu ste mi“ (Zinn, 2012: 158-159).

Iako ih je okružilo nekoliko tisuća američkih vojnika, Cherokeeji nisu postupili kako im je naređeno i nisu počeli pripreme za preseljenje. Zapovjednici su im odmah zaprijetili da će, ukoliko ne započnu s pripremama, nad njima biti izvršena sila koja će ih na to prisiliti. Jedan po jedan, prestrašeni Cherokeeji prilazili su vojnicima u plavim odorama koji su ih svrstavali u kolonu. Oni Cherokeeji koji nisu poslušali naređenje silom su istjerani iz domova, protjerani s polja i iz šuma i pridruženi koloni (Dwyer, 2014: 37). Rečeno im je da sa sobom ponesu što mogu, a ostatak da ostave. Naravno, taj ostatak, njihovi domovi i polja nedugo su zatim pripali bijelcima koji su ih sebi priskrbili. Djeca Cherokeeja oprostila su se sa svojim djetinjim domom, dirajući nježno listove stabala, kamenje i travu svojega kraja, govoreći im zauvijek zbogom. Tako je započelo preseljenje Cherokeeja prema zapadu SAD-a, a ono je u sjećanjima današnjih američkih Indijanaca sačuvano pod imenom Nunna daul Isunyi ili Put Suza. Oko 15 tisuća Cherokeeja započelo je marš dugačak 1280 kilometara u zimu 1838./39. prema području današnje savezne države Oklahome (Stewart, 2007: 10-14). Većina je Cherokeeja hodala cijeli taj put, a starci, bolesnici i djeca vozili su se u kolima američke vojske. Ali, zima je upravo te godine bila izuzetno oštra i surova s vrlo niskim temperaturama i debelim slojem snijega i leda. Bez dovoljno osigurane hrane i deka te potrebnog odmora, mnogi su Cherokeeji gladovali i oboljeli. Kada bi se nakratko zaustavili da se odmore u improviziranim skloništima uzduž puta, grlili su se nastojeći sačuvati tjelesnu toplinu i tako spriječiti hipotermiju. Kako su poneki među njima oboljeli putem, grljenje je postalo plodno tlo za širenje različitih bolesti. Mnogi su Cherokeeji zbog toga od umora i bolesti umrli na zaleđenome tlu, pokušavajući smoći snagu za nastavak puta (Dwyer, 2014: 37-38).

Kada bi ih put proveo kroz gradove, njegovi su stanovnici mislili da je posrijedi nekakva indijanska parada, a ne naporan marš preko tisuću kilometara. Prava nesreća snašla je Cherokeeje kada su došli do zaleđene rijeke Mississippi koju nisu mogli prijeći jer im je naređeno da će ih čamcima prevesti na drugu stranu. Čamci nisu mogli ploviti zbog leda, a Cherokeejima je naređeno da se smjeste uz obalu rijeke i čekaju zatopljenje koje bi dovelo do popuštanja leda. Čekajući na zaleđenome tlu, iscrpljeni i gladni zbog nedobivanja dovoljno hrane od vojske, umirali su u stotinama. Uplakani Cherokeeji svoje najmilije nisu mogli ni propisno pokopati zbog zaleđene zemlje te su trupla ostavljena da ih prekrije snijeg i led. S vremenom su čamci uspjeli probiti led i prevesti Cherokeeje na zapadnu obalu rijeke Mississippija, na obalu s koje je

desetljeće ranije Jackson zamišljao da će naseliti Indijance. Kada su napokon ušli u Indijanski teritorij u današnjoj Oklahomi, gdje se nalazio njihov novi dom, zatekli su i svoje sunarodnjake Creekove, Seminole, Chickasawe i Choctawe. No, na Putu Suza život je izgubilo 4000 Cherokeeja, a mučna sjećanja i patnju toga puta i danas među svojim pričama čuvaju Cherokeeji (Dwyer, 2014: 37-39). Nakon što su uspješno premješteni i Cherokeeji, a istočno od Mississippija više nije bilo indijanskoga problema, predsjednik Van Buren obratio se Kongresu: „Pružna mi iskreno zadovoljstvo obavijestiti Kongres o potpunome preseljenju indijanskog naroda Cherokee u njihove nove domove zapadno od Mississippija. Mjere koje je odobrio Kongres na svom posljednjem zasjedanju imale su najsretnije učinke“ Ti najsretniji učinci mogli su se pronaći okovani ledom i zatrpani snijegom uzduž rute od skoro 1300 kilometara (Zinn, 2012: 172).

Zaključak

Odlazak pet civiliziranih indijanskih naroda preko rijeke Mississippi za vrijeme mandata Andrewa Jacksona neosporno je posljedica zloupotrebe vlasti na svim razinama kako bi se preseljenje provelo. Rastuće gospodarske i industrijske potrebe SAD-a za novim izvorima resursa i zemlje iskorištene su kao opravdanje za ilegalno i nelegitimno oduzimanje indijanske zemlje. U ime civilizacije i napretka 70 tisuća Indijanaca sustavno je ugnjetavano te psihički i fizički zlostavljano kako bi ih se natjeralo da potpišu sporazum o preseljenju na zapad. Jackson je tijekom cijeloga toga procesa neizravno, a ponekad i veoma izravno usmjeravao svoje sugrađane da omoguće širenje američke civilizacije na zemlju Indijanaca bilo kojim sredstvima. Zanimljivo je osnovna ljudska prava Indijanaca i sporazume potpisane između SAD-a i Indijanaca koji su na bilo koji način onemogućavali preseljenje, a one nelegitimne i ilegalne sporazume o preseljenju odmah je potvrđivao. Predstavljajući se kao njihov Veliki otac i prijatelj koji brine o njihovoj sigurnosti, savjetovao je svojoj „crvenoj djeci“, odnosno Indijancima preseljenje na zapad, dok je istovremeno svojim postupcima namjerno ugrožavao njihovu sigurnost. Vodeći takvu politiku, Jackson je ne samo uspio prikazati preseljenje Indijanaca na zapad kao neophodni, legalni i dobrovoljni čin, nego ga je prikazao i kao iskaz humanosti svoje administracije prema nesretnim Indijancima. Stoga je shvatljivo kako su i oni Indijanci koji su željeli prigriliti američki način života preseljeni, a njihova zemlja i imovina prodana. Što je s tisućama žrtava i prouzročenom ljudskom patnjom tijekom tih preseljenja? Zašto nitko od vlasti ili građana nije reagirao i spriječio ili barem ublažio negativne posljedice preseljenja? Odgovor je sasvim

jednostavan. Indijanci su „dobrovoljno“ napuštali svoja ognjišta, a većina ljudi koja ih je promatrala smatrala je da je to dovoljan razlog da ih jednostavno puste da to i učine.

Summary

Josip Popek,
Towards the sunset: Relations, conflicts, and agreements of President of the United States Andrew Jackson and the Indian people east of Mississippi about their relocation

Early United States of America led a number of wars against the indigenous people east of the river Mississippi, and signed even more agreements on peace and their relocation to the East. A general from the state of Tennessee, Andrew Jackson, secured land in fights with the Indians. When he was elected president in 1828., Jackson put all of his efforts into further development of the politics of expansion and using many both legal and illegal instruments, he forced the relocation of the Indian people to the East of the country. The Indian Removal act from 1830, passing of the jurisdiction over Indians to the states, and the systematic oppression brought about the relocation of five civilised Indian tribes to the East of the United States.

Literatura

1. Brandon, William, 1974. *The American heritage book of Indians*, Dell Publishing, New York
2. Cave, Alfred A., 2003. *Abuse of power: Andrew Jackson and The Indian removal act of 1830*, *Historian*, Vol. 65
3. Dwyer, John J., 2014. *Trail of Tears and Blessings*, *New American*, Vol. 30
4. *Povijest*, 2008., sv. 4., Europapress holding, Zagreb
5. Remini, Robert V., 2001. *Andrew Jackson Versus the Cherokee Nation*, *American History*, Vol. 36.
6. Richter, Daniel K., 2001. *Facing East from Indian country : a native history of early America*, Harvard University Press, London
7. Stewart, Mark, 2007. *The Indian Removal Act: forced relocation*, Compass Point Books, Minneapolis
8. Tiro, Karim M., 2015. *The View from Piqua Agency: The War of 1812, the White River Delawares, and the Origins of Indian Removal*, *Journal of the Early Republic*, Vol. 35
9. *Velika ilustrirana povijest svijeta*, 1974. Otokar Keršovani, Rijeka
10. Zinn, Howard, 2012. *Narodna povijest Sjedinjenih Američkih Država*, V.B.Z., Zagreb

